

22.3.2017

LVM/1933/05/2016

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskeva esiselvitys

Esiselvitysten tavoitteena on uudistaa hallinnonalan virastorakenne nykyistä tehokkaammaksi ja uuden toimintaympäristön tarpeet paremmin huomioivaksi kokonaisuudeksi.

Toimintaympäristön muutoksista keskeisin on digitaalisten teknologioiden ja palvelujen nopea yleistymisen kuluttajamarkkinassa ja yritystoiminnassa. Selvityksen mukaan kehitys yhdistää liikenteen ja viestinnän palvelut toisiinsa.

Selvityksessä esitetään Viestintäviraston, Trafín ja Liikenneviraston viranomaistehtävien yhdistämistä yhdeksi virastoksi. Liikenneviraston liikenteen ohjaustoiminnoista muodostettaisiin valtion erityistehtäväyhtiö. Muu osa liikennevirasto jatkaisi väyläverkosta vastaavana viranomaisena. Ilmatieteen laitoksen liiketoimintoihin ei ehdoteta muutosta.

Viranomaistehtävien yhdistämiselle on selvityksessä asetettu tavoitteeksi asiakaslähtöisyys, tuottavuus, tehokkuus, vaikuttavuus, synergiaedut ja säästöt.

Selvityksen mukaan Viestintäviraston ja Trafín yhdistymisellä saavutettaisiin välittömiä synergiahyötyjä virastojen sisäisissä hallinnollisissa palveluissa (talous, henkilöstö, ICT, viestintä). Viranomaispalvelujen osalta löytyisi synergiahyötyjä henkilöstön osaamisen hyödyntämisessä. Trafín ja Viestintäviraston tehtävät ovat paljolti perinteistä viranomaispalvelua: sääntelyä, lupia, valvontaa, rekistereitä. Liikenne- ja viestintäverkkoihin liittyy yhteneväisiä viranomaistehtäviä. Tietoon liittyvien toimintojen osalta virastojen toiminnot on katsottu karkealla tasolla yhteismittaisiksi (tietopalvelut, analyysi- ja arviointipalvelut, liikennejärjestelmän turvallisuus, automaatio ja robotisaatio, Kyberturvallisuuskeskus sekä tieto-omaisuuden hallintapalvelut ja rekisterit).

Viestintäviraston, Trafín ja väyliin liittyvien viranomaistoimintojen yhdistäminen perustuisi ensisijaisesti tahtotilaan tulevaisuuden suunnasta ja vaikutukset konkretisoituisivat pidemmällä aikavälillä rakenteiden muuttamisen jälkeen.

Liikenteen ohjausta koskevassa esiselvityksessä ehdotetaan, että meriliikenteen, tieliikenteen ja rautatieliikenteen liikenteenohjaustoiminnoista muodostettaisiin kustakin valtion erityistehtäväyhtiöt. Yhtiön asiakkaana ja tilaajana toimisi Liikennevirasto.

Liikenteen digitalisaatio ja automaatio muuttavat erityisesti liikenteen ohjaustoimintaa tulevaisuudessa. Selvityksessä arvioidaan, että yhtiömuodossa mahdollistetaan tehokkaammin tietopääoman hyödyntäminen sekä nopeampi kehitys kohti automatisaatiota ja digitalisaatiota. Tämä mahdollisuuksien hyödyntäminen on eri kulkumuotojen liikenteenohjauksia yhdistävä tekijä. Toiminnallisesti ne ovat keskenään hyvin erilaisia.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Tiina Haapasalo

22.3.2017

Tieliikenteessä ohjaus tarkoittaa tieliikenteen seurantaan sekä häiriö- tai poikkeustilanteiden hallintaa. Rautatieliikenne on suljettu järjestelmä, joka kattaa koko junaliikenteen. Rautatieliikenteessä on vahva turvallisuussäädäntö ja automaation hyödyntäminen etenee voimakkaasti. Meriliikenteessä on kansainvälinen koko Itämeren kattava pakollinen ilmoittautumisjärjestelmä, alusliikenteen seuranta, reitinjakojärjestelmä ja niihin liittyvät palvelut. Meriliikenteen ohjaus liittyy luonnostaan läheisimmin varustamotoimintaan, luotsaukseen, jäänmurtoon sekä satamatoimintoihin.

Erillisten tytäryhtiöiden muodostaminen edellyttää perusteellisia jatkoselvityksiä tietojärjestelmistä, tiedon omistajuudesta, avoimuudesta, rajapinnoista, vastuista, rooleista sekä suhteesta yksityisesti kehittyvään palvelumarkkinaan. Liikenneviraston liikenneväylien ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviin tehtäviin ei estetä muutosta, ei myöskään Ilmatieteen laitoksen liiketoimintoihin.

EK:n ja liittoyhteisön näkemyksiä

Lausuntopyyntönopeasta aikataulusta huolimatta elinkeinoelämän liitoista ja yrityksistä on saatu näkemyksiä esiselvityksiin. Virastojen uudistamista ja sille asetettuja tavoitteita pidetään yleisesti kannatettavina. Seuraavia näkemyksiä, kysymyksiä ja jatkoselvitystoiveita on tullut esille:

- Avaintunnuksien ja vaikutusten esittäminen: nykyisten virastojen henkilöstömäärät ja budjetit toiminnoittain sekä ehdotuksen mukaisen rakenteen tunnusluvut. Mitä vaikutuksia saavutetaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin: asiakaslähtöisyys, tuottavuus, tehokkuus, vaikuttavuus, synergiaedut, säästöt.
- Toimiva johtamisjärjestelmä on välttämätön näin suuressa uudistuksessa koko prosessin ajan.
- Miten yritysten saama asiakaspalvelua kehitettäisiin. Asiakkuuksiin liittyvän analyysin syventäminen ja synergiaetujen konkretisointi.
- Isojen virastojen rakenteiden muuttaminen on resursseja vaativa prosessi, jona aikana asiakaspalvelu voi kärsiä. Uudistukselle asetettu aikataulu on kireä.
- Kuuluuko viestintävirasto luontevasti liikenteen viranomaispalvelujen kokonaisuuteen vai onko se laajemmin kaikkiin yhteiskunnan toimialoihin yhtä luontevasti liittyvä palvelu. Erityisesti tietoturvaluottelu, onko viestintäviraston Trafiin yhdistämisellä vaikutuksia muiden toimialojen tietoturvaluotteluun kehittämiseen.
- Liikenneviraston viranomaispalvelujen eriyttäminen liikenneväylien pidosta voi aiheuttaa myös nykyisten väyläosaamiseen liittyvien synergiaetujen menettämistä. Millaisia vaikutuksia tällä on.
- LVM:n hallinnonalalla on useita rinnakkaisia organisaatioihin vaikuttavia selvityksiä rinnakkain. Meneillään on maakuntauudistus, jossa ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtävät siirrettäisiin maakuntien vastuulle. Millaisia vaikutuksia tällä on tieverkon yhteiseen palvelutasoon ja liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Liikennevirastoa vahvistuisi koko valtakunnan liikennejärjestelmästä vastaavana asiantuntijavirastona, jos ELY-keskusten liikennevastuualueen tehtävät siirrettäisiin Liikennevirastoon.
- Liikenteenohjauksen osalta on selvitettävä, mitkä nykyisistä toiminnoista ovat jo sellaisia, että niitä tuotetaan myös yksityisellä sektorilla. Tällaiset toiminnot tulisi rajata valtion yhtiön ulkopuolelle ja hankkia kilpailun kautta markkinasta (esimerkiksi järjestyksenvalvonta, vartiointi ja turvapalvelut)

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Tiina Haapasalo

22.3.2017

- Lisäksi tulisi selvittää onko toiminnoille muita luontevia kehittymisalustoja. Meriliikenteessä toimii jo valtion erityistehtäväyhtiö (Finnpilot), jonka tehtävät ovat kehittymässä samaan suuntaan kuin alusliikenteen ohjauspalvelut.
- Mikäli Suomessa halutaan hyödyntää digitalisaatiota maksimaalisesti merenkulussa, tulisi harkita meriliikenteenohjauksen ja luotsauksen yhdistämistä samaan organisaatioon. Yhdistämällä meriliikenteenohjauksen organisaatio luotsauksen organisaatioon luotaisiin edellytykset sille, että Suomessa voitaisiin ryhtyä kehittämään etäluotsausta, jolla taas voitaisiin vaikuttaa luotsauksen kustannuksiin.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka

Jouni Hakala
Johtaja